

מתוך

תּוֹרַת ד'

תְּנַמִּימָה

פְּרֻשַׁת הַשָּׁבוּעַ לילָדִים

על פי רַבֵּנוּ, הָרַב צְבִי יְהוּדָה הַכֵּהֶן קוֹק זצ"ל

כְּתֻבָּה: ר. סופר

ירושלים ת"ו

איורים: משה אבני

עיצוב עטיפה וגרפיקה: חנה בן אהרון

צילומים: משה קפלן, רן צור ואחרים

דפוס ליין, מישור אדומים

תודתנו לכולם

כל הזכויות שמורות למחברת

ניתן לצלם או להעתיק חלקים מן הספר שלא למטרות רווח

כתובת המחברת: ר. סופר, בית שערים, 7 ירושלים

טל. 02-6535470 ; 0549144980

הדפסה ראשונה: תשנ"ב

הדפסה שניה מתוקנת, מנוקדת ומורחבת: תשס"ח

הדפסה שלישית: תשע"ה

כִּי-תֵצֵא

בְּאֹר הַמִּשְׁג "מִלְחָמָה". מִלְחָמַת מִצְוָה.

פְּקוּחַ נַפְשׁ הַיְחִיד מוֹל פְּקוּחַ נַפְשׁ הָאָמָה.

שְׁלוֹם, יְלָדִים חֲבִיבִים,

הַתְדַעוּ, יְלָדִים, רַבָּם הַמְכָרִיעַ שֶׁל חַיִּינוּ, הֵם נֶעַם ד' וְחֶסֶד-אֵל כָּל הַיּוֹם. הֲרִי לְמַדְנוּ, זֹכְרִים, בְּפִרְשָׁתוֹ שֶׁל בְּלָעַם. אִךְ מָה לַעֲשׂוֹת, עֲדִין יִשְׁנוּ בְּעוֹלָמָנוּ גַּם מַעַט רַע. יִשְׁנָם אֲבִיוֹנִים, אֲנָשִׁים עֲנִיִּים, שְׂאִין בִּידָם לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ. וַיִּשְׁנָם גַּם אֲנָשִׁים שֶׁהֵם עֲנִיִּים בְּדַעַת, בּוֹרִים, שְׂאִין בָּהֶם דַּעַת וְאִין בָּהֶם תּוֹרָה, וְגַם הִלְלוּ אֱמֻלָּלִים עַד מָאֵד, וְאוּלֵי אִף יוֹתֵר.

אוּלָם, הַתְדַעוּ יְלָדִים, לַעֲתִיד לְבֹא, עוֹד מַעַט קֵט, אֶפְשָׁר כִּמָּה דוֹרוֹת, יוֹפִיעַ וַיִּתְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ, כָּאֵן מִמֶּשׁ, עוֹלָם שְׁכָלוֹ טוֹב. הַמֵּתִים יִקְוָמוּ לְתַחִיָּה מִמֶּשׁ מִמֶּשׁ, לֹא עוֹד יִהְיוּ עֲנִיִּים בְּקִרְבָּנוּ, לֹא יִרְעַב אָדָם לֶלֶחֶם. כִּמָּה נִהְדָּר וְטוֹב יִהְיֶה.

היכולים אתם ילדים לשער בנפשכם מין מצב, מציאות,
חיים נחמדים שכאלה. ועוד, גם היצר הרע, כן כן, אפלו
היצר הרע לא יהיה עוד בנו, לפתותנו לדבר עברה.
ונהדר, החשוב על כלם - לא תהיינה עוד מלחמות! לא
ישא גוי אל גוי חרב ולא נדע עוד מלחמה. כן כן, באמת.
כל זה בא יבוא בעזרת השם, במהרה בימינו. כמובן, מטל
עלינו לסיע לקדוש ברוך הוא, להשתתף עמו במלאכה
הנהדרת והמקדשת הזו.

אך היום ילדים, השבת, פרשת כי תצא, עדין אני
שרויים, לצער הלב, בעולם שישנן בו, לא עלינו, מלחמות.
מלחמות רבות שתוצאותיהם עצובים מאד, שרוב הכאב
והסבל, רב הצער, שהן מותרות בלכתן. היום נדבר אודות
- המלחמה.

מהי - מלחמה? ובכן, בכל מקום שקיימת מלכות,
ממלכה, מדינה רבנית, עצמאית, כמדינת ישראל למשל,
שם קיימים גבולות, וקיים בה שלטון משלה. שוכנת לה
מדינה, ועוד מדינה בסמוך לה, ועוד אחת, והגבולות
נושקים, ולעתים גובלים אלה באלה שדותיהן, יערותיהן,
נהרותיהן. כך יאירע, ויתגלעו, יתעוררו חלוקי-דעות - למי

שֵׁטח זֶה וּלְמִי שֵׁטח אַחֵר. וַיֵּשְׁנוּ יֵצֵר כְּבוֹשׁ, וַיֵּצֵר רַע
לְשַׁעֲבֹד אֲחֵרִים, וּמִתְגַּלְגָּלִים הַדְּבָרִים לְדִין וּדְבָרִים
וְאִי-הַסִּכָּמָה חֲרִיפִים, עַד כְּדִי הַתְּנַגְּשׁוֹת אֱלִימָה, בְּכַח. לְשׁוֹן

אַחֶרֶת – מִלְחָמָה!

אֵף הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת: "כִּי יִהְיֶה רִיב בֵּין אָנָשִׁים". הִנֵּה שְׁנֵי
בְּנֵי אָדָם נָצִים, רַבִּים בִּינֵיהֶם – הֲרִי לָנוּ רִיב בֵּין שְׁנַיִם. וְאִם
נִתְאַר לְעֶצְמוֹנוּ, יְלָדִים, "רַבִּים" בִּינֵיהֶם הַמוֹנִי בְּנֵי אָדָם,
אֲלֵפִים, צָבָא שָׁלֵם, עִם שָׁלֵם בָּעַם חֲבֵרוֹ – הֲרִי לָנוּ

מִלְחָמָה!

כֹּךְ הוּא, בְּכָל מָקוֹם עַל פְּנֵי כְדוֹר הָאָרֶץ, בּוֹ שׁוֹכְנֹת
מְדִינָה, מִמְּלָכָה שֶׁל אֵיזָה עַם - הִיא מִכְרָחָה לְהַכִּין עֲצָמָה
גַּם לְאִפְשָׁרוֹת שֶׁל שְׁמִירָה וְהַגָּנָה עַל שְׁלוֹמָה, הִיא מִכְרָחָה
לְהַכִּין עֲצָמָה לְמַצֵּב שֶׁל מִלְחָמָה! כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשְׁנוּ מֶלֶךְ
וּמַלְכוּת – יֵשׁ לָנוּ עֵסֶק גַּם בְּמִלְחָמוֹת. וְאַמֶּנֶם, בְּסִפְרוֹ
הַגָּדוֹל "הַיָּד הַחֲזָקָה", סֵדֶר הַרְמָב"ם בְּתוֹכוֹ סֵפֶר מִיָּחָד
בְּעֵנֶין זֶה, וְשֵׁמוֹ: "הַלְכוֹת מַלְכִּים וּמִלְחָמוֹתֵיהֶם". לְלַמֶּדְנוּ, כִּי
בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ מַלְכִּים וּמַלְכוּיּוֹת – שָׁם, עֵדִין, יֵשְׁנֵן גַּם
מִלְחָמוֹת.

הַיּוֹם, יְלָדִים, נִלְמַד אוֹדוֹת הַמִּלְחָמָה שֶׁלָּנוּ.

הִנֵּה נִצְטוּיֵינוּ עַל-יְדֵי ד' לְבוֹא אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. לְבוֹא
וּלְרֶשֶׁת, לְכַבֵּשׁ אֶת הָאָרֶץ, וּלְהֶאָחֵז בָּהּ, לִשְׁבֹּת בָּהּ. מֵעַתָּה.
וּמִפְּנֵי מָה צִוָּה ד' לְכַבֵּשׁ דּוֹקָא , יְצִוָּה שְׁנֵשֵׁב בָּהּ - הָאִין בּו
דִּי? וְהֲלֹא זֹהִי הַתְּכָלִית, זֶה הַמַּטָּרָה שֶׁל כָּל הַלִּיכָתָנוּ
מִמִּצְרַיִם, דֶּרֶךְ הַמַּדְבָּר הָאֵיִם וְהַנּוֹרָא, עַל מְנַת לְהַכְנִס
וּלְהַתְנַחֵל בְּאַרְצֵנוּ, הָאִין זֹאת?

בּוֹדְאֵי כֹה, בְּלֹא סִפֵּק זֹהִי הַתְּכָלִית. אִךְ מָה לַעֲשׂוֹת, וְגַם
זֹאת סִדֵּר ד' בְּחֻכְמָתוֹ - שְׁתֵּהא הָאָרֶץ, בְּבוֹאֵנוּ אֵלֶיהָ,
מִיִּשְׁבֹּת כָּבֵד בְּיַדִּי שְׁבָעָה עָמִים, שְׁכָל אֶחָד יֵשׁ לוֹ מִמְּלָכָה
בְּפָנֵי עַצְמוֹ, בְּחֻלְק מִן הָאָרֶץ.

וּבִכֵּן אָמַר ד' - בֵּינָתִים, עַד דּוֹר רְבִיעִי, שְׁתַּשׁוּבוּ לְאֶרֶץ -
הָרִינִי מִתִּיר, הָרִינִי מִרְשָׁה לְעַמִּים הַלְלוּ יְשִׁיבָה בְּאֶרֶץ.
אֲדַרְבָּא, יֵשְׁבוּ בָהּ וַיִּשְׁמְרוּהָ עֲבוּרְכֶם שְׁלֹא תֵהֵא שׁוּמְמָה,
יְבֻנּוּהָ וַיַּעֲבְדוּהָ. אֵל דְּאָגָה, כָּל זֶה רַק בְּאֶפֶן זְמַנִּי. הָרִינִי
מִבְּטִיחְכֶם, בְּנִי, כִּי הָאָרֶץ הַזֹּאת שְׁמוּרָה לָכֶם מִשְׁשֶׁת יָמֵי
בְּרֵאשִׁית. בְּשִׁבְלְכֶם בְּרֵאשִׁיתָהּ, וְאֶפְלוּ שְׁמָה קְרוּי עַל שְׁמְכֶם
- אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

אָמְנָם דָּעוּ לָכֶם בְּנִי, כֹּה עֲלֵה בְרָצוֹן מִלִּפְנֵי - שְׁלֹא תִזְכּוּ
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּלֹא יְסוּרִים. הֲלֹא כָבֵד דְּבִרְנוּ בְּזָה מַעַט,

זֹכְרִים? מִדּוּעַ בִּי־סוּרִים? וְכִי אֵי אֶפְשָׁר בְּלֹא יִסּוּרִים? לֹא,
דֹּקֵא בִי־סוּרִים! מִפְּנֵי שְׁמָה שְׁנִקְנָה בִי־סוּרִים – נִקְנָה
מִמֶּשׁ! וּמָהוּ – "בִּי־סוּרִים?" הַכּוֹנֶה – שְׂיָהָא עָלֵיכֶם לִכְבֹּשׁ
אֶת הָאָרֶץ. לִכְבֹּשׁ, פְּרוּשׁוֹ - לַעֲשׂוֹת מִלְחָמָה, עַל-מִנַּת
שְׁתֵּהָא הָאָרֶץ שְׁלָכֶם לְגַמְרִי. שְׁלָכֶם בְּלִבָּד. וְעַם מִי מִצִּיּוֹן
אֲנַחְנוּ לַעֲשׂוֹת מִלְחָמָה? עִם שְׁבַעַת הָעַמִּים הַיּוֹשְׁבִים
בְּתוֹכָהּ.

וְאָכֵן כֹּה הָיָה. שְׁלֹשׁ אֲגָרוֹת שָׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בְּכַנִּיסָתוֹ לָאָרֶץ
אֶל יוֹשְׁבֶיהָ. בְּאַחַת כְּתָב: "כָּל הַחֶפֶץ לָלֶכֶת – יָקוּם וַיֵּלֶךְ לוֹ,
וְלֹא יֵאָנֶה לוֹ, לֹא יִקְרָה לוֹ, כָּל רַע, וַיִּתֵּן לוֹ ד' אֶרֶץ טוֹבָה
כְּאֲרָצוֹ". וְאַמָּנָם פָּנָה הַגִּרְגָשִׁי וְהֵלֵךְ לוֹ, וַנִּתֵּן לוֹ ד' אֶרֶץ
טוֹבָה כְּאֶפְרַיִקָה.

בְּשֵׁנִיָּה כָּתַב יְהוֹשֻׁעַ: "כָּל הַחֶפֶץ לְהִשָּׁלִים – יִשָּׁלִים".
יִשָּׁלִים, פְּרוּשׁ - שְׁיַחְדֵּל מַעְבֻּדָה זָרָה וַיִּכִּיר בְּשִׁלְטוֹנָהּ וַיַּעֲלֶה
מִסִּ לְמַלְכוּת. בְּשִׁלְשָׁה תַנָּאִים הִלְלוּ נִתִיר לוֹ לְשַׁבַּת עַמּוּנוּ,
כְּגֵר-תוֹשֵׁב. בְּשִׁלִּישִׁית כָּתַב יְהוֹשֻׁעַ: "כָּל הָרוֹצֶה לְהִלָּחֵם –
יִלָּחֶם!" אֶךְ אֲזִי דָעוּ לָכֶם, אִם בִּכְךָ תִּבְחָרוּ, אוּ-אֲזַ צִוּנוּ ד':
"לֹא תַחֲיֶה כָל-נִשְׁמָה!" גְּבָרִים, נָשִׁים וְטָף! תֵּאמְרוּ: אֲכַזְרִי
מֵעַט? כָּלִל וְכָלִל לֹא! מִפְּנֵי שֶׁהָאָרֶץ הַזֹּאת – לָנוּ הִיא! כֹּה

נקבע. והכל יודעים זאת, גם אמות העולם יודעים! גם
שבעת העממים יודעים! ועל כן, כל המתעקש להאחז בזה
שלא ברצוננו, שלא ברשות בעל הבית, ואינו חפץ
להשלים - הוא האכזר! הוא הפולש, אחת דתו - להמית!
"לא תחיה כל-נשמה!"

אמר ד': בני, חוששים אתם שמא לא "מוסרית" היא,
"ההתפרצות" הזו, לתוך ארץ נושבת? ובכן, הריני מודיע
לכם: לא זו בלבד שהיא מוסרית לגמרי, רב מזה - עוד
היא מצוה! מצוה גדולה! לכבש את ארץ ישראל - הרי זו
מצוה מן התורה! שהיא נוהגת בכל הדורות! ושהיא
שקולה, חשובה כנגד כל המצוות כל! כן! כן! כן! למדנו
הרמב"ן, אביהם של ישראל.

מענין מאד. המצוה הזו בכל הדורות נוהגת היא? והלא
אלפים שנה שרויים הינו בגלותנו, ולא ראינו את המצוה
מתקיימת מכל וכל? יפה שאלתם, ילדים. הנה לפעמים
ישנו מצב, בו אדם מנוע, מעכב מלקיים מצוה מסוימת. דרך
משל, חפץ אדם להניח תפלין והוא גדם, לא-עלינו, קטע
שתי ידיו, ובכן היאך יניח? איה יקים את המצוה? לא
יקים. הריהו אנוס.

או דרך משל, בחוץ לארץ, ברוסיה, בזמן הגלות, ידוע, לא היו אתרוגים בנמצא, מפני הקר, אלא בכל שנה ושנה, ערב החג, הביאום מארץ ישראל. והנה ארע לא פעם, שלא הגיעו או נתאחרו משלוחי האתרוגים. מה עשו יהודים? היברכו על רמון או על שזיף? אלא היו אנוסים. באותה שנה לא זכו לקיים מצות נטילת לולב. ובכן מה, וכי בשל כך פקעה לה המצוה? חלילה, לא בטלה לרגע, רק "המכשירים לקיום המצוה" לא היו בנמצא, ואם כן באפן מעשי – לא יכולה היתה המצוה להתקיים באותה שנה.

כך ממש, ילדים, ביחס למצות כבוש הארץ. מלחמה, אמרו אתם – מיהו שעושה מלחמה? על מי מטלת המצוה? על ראובן? על שמעון? שמא על יצחק? לא ולא. רק אמה שלמה יכולה לקימה! לכבש? לערך מלחמה? זהו ענין לעם שלם, לא ליחידים! זוהי מצוה צבורית, לא פרטית.

הנה, על מנת שנוכל לקיים את המצוה, מצות המלחמה, מצות כבוש הארץ, צריך שיהא עם ישראל בארצו, ויהיה לו צבא להלחם, ויהיו בידי 'תשמישי הקדשה', 'מכשירי המצוה' – כרובים וטנקים ותותחים ומטוסים, בודאי כך.

וּלְצַרְךָ הַמִּלְחָמָה הֲלֹא יֵשׁ לְבֹא אֶל הָאָרֶץ, בְּחוּץ לָאָרֶץ אֵין
עוֹרְכִים מִלְחָמָה. וְצִרְיֶךָ שִׁיְהִי בְּנִמְצָא הַמְּכַשִּׁירִים, תִּשְׁמִיטִי
הַקִּדְשָׁה לְקִיּוֹם הַמִּצְוָה: רוֹבִים, תוֹתָחִים, טִנְקִים
וּמִטּוֹסִים...

וְאִיךָ יְכוּלִים הֵייוֹנוּ לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה בְּגִלּוּתֵנוּ? בְּמִשְׁךָ
אֲלֵפִים שָׁנָה הֵייוֹנוּ אֲנוֹסִים! וּבְרוּךְ הַשֵּׁם, לִפְנֵי שְׁשִׁים שָׁנָה,
אֲשֶׁרֵינוּ שָׁזְכִינוּ, הַתְּחַדְשָׁה הַמִּצְוָה בְּכָל תְּקוּף! וְגַם קָם לָהּ,
לְאַמָּה, רֵאשִׁיתוֹ שֶׁל צָבָא קִדְשׁ, צָבָא ד', וְשֵׁם קוֹרָא לוֹ:
"צָבָא הַגָּנָה לְיִשְׂרָאֵל" - בּוֹדֵאי זֶהוּ שֵׁם מַצְלַח וְנִחְמָד עַד
מָאד. וְלֹאֵי וְלֹא הֵייוֹנוּ צָרִיכִים לִ"טְפוּלִים הַצָּבָאִים",
הַמִּלְחָמִתִּים, אֶךְ כָּל עוֹד יֵשׁ בָּהֶם צָרָה, נוֹסִיף לְקַיֵּם אֶת
הַמִּצְוָה בְּכוֹנָה גְּמוּרָה.

אָמֵנָם, יְלָדִים חֲבִיבִים, אֵי אֶפְשָׁר לִסִּים, בְּלֹא לְהִתְבּוֹן
בְּדִבְרֵ-מָה נִפְלָא נוֹסֵף. הִנֵּה אֲמַרְנוּ: לְכַבֵּשׁ אֶת הָאָרֶץ – iz
מִצְוָה! אַחַת מִשְׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְווֹת שֶׁבְּתוֹרָה.
אוֹמֵר הַרְמֵב"ן: מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה לְכַבֵּשׁ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
לְשִׁבֵּת בָּהּ וּלְיִשְׁבָּהּ, לְבִנוּתָהּ! אוֹמֵר הַרְמֵב"ם: שְׁעָה
שִׁישְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים בָּאָרֶץ, מִצְוָה מִן הַתּוֹרָה לְהִגֵּן עַל
גְּבוּלוֹת הָאָרֶץ בְּפָנֵי אוֹיְבִים הַקָּמִים עֲלֵיהֶם! אִם כֵּן, אוֹמְרִים

שְׁנֵיהֶם: יֵשׁ כָּאן מִלְחֶמֶת מִצּוֹה! מִלְחָמָה - שֶׁהִיא מִצּוֹה!
הַשְׂמֵעֶתְם? לְשׁוֹן אַחֲרֵת: מִצּוֹה לַהֲרֹג! לַהֲרֹג – וְלַהֲרֹג!
שֶׁהִלָּא בְּמִלְחָמָה אָנוּ עוֹסְקִים. וְהִלָּא לְמִדְּנוּ: פְּקוּחַ נֶפֶשׁ שֶׁל
אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל, הוּא דוֹחָה אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה? כֵּן כֵּן, כָּל
זֶה נֶכּוֹן - בִּיחּוּס לִיְחִיד. אֲבָל אִמָּה שְׁלֵמָה - זֶהוּ כָּבֶר דְּבָר
אֲחֵר לְגַמְרִי. נִבְאָר.

הִנֵּה אָדָם פְּרֻטִי, מִפְּנֵי מָה פְּקוּחַ נֶפֶשׁ שֶׁלוֹ דוֹחָה כָּל
הַתּוֹרָה כְּלָה? מִפְּנֵי שְׂצוּתָהּ הַתּוֹרָה: "וְחִי בָהֶם!" - "וְחִי
בָהֶם וְלֹא שְׂיָמוּת בָּהֶם". כֶּךָ רַבּוּתֵינוּ. שֶׁהִלָּא אִם יָמוּת
חֲלִילָה - אֵיךְ תִּתְקַיֵּם הַתּוֹרָה עַל יָדוֹ? הֲלֹא עֲצָם מְצִיאוֹתוֹ,
עֲצָם חַיִּיו - הֵם תְּנֵאֵי לְקִיּוֹם הַתּוֹרָה, לֹא כֵן?

טוֹב וַיִּפֹּה. וְהָאִמָּה? גַּם הָאִמָּה מְקִיַּמֶת "וְחִי בָהֶם",
שֶׁהוּא תְּנֵאֵי לְעֲצָם מְצִיאוֹתָהּ, לְעֲצָם חַיִּיהָ. הַכִּיצָד? בְּכָךְ
שֶׁהִיא חַיָּה עַל אֲדָמָתָה! בְּאַרְצָה! זֶהוּ פְּקוּחַ נֶפֶשׁ שְׁלָה -
שֶׁתְּהִיָּה עַל אֲדָמָתָה! בְּרַבּוּנוּתָהּ! בְּעֲצֻמָּאוּתָהּ! רַק בְּאַרֶץ
יִשְׂרָאֵל אָנוּ קְרוּיִים אִמָּה! אָנוּ גּוֹי אֶחָד, שְׁלָם, חַי! בְּאַרֶץ
יִשְׂרָאֵל - וְלֹא בְּחוּץ לְאַרֶץ. בְּחוּצָה לְאַרֶץ אֵין אִמָּה. אֵין עַם -
הָעַם "מֵת", בְּקֶבֶר. "וְיָמִי כְעֶמְךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד" – הֵיכֵן הֵם
גּוֹי אֶחָד? – "בְּאַרֶץ!" בְּאַרֶץ הֵם גּוֹי אֶחָד!

מבינים אתם, ילדים. יוצא לנו דבר נפלא ומיוחד: "פקוח נפש של האמה" מזה - ו"פקוח נפש של היחיד" מזה. מי גדול מחברו? מודיעה התורה: **פקוח נפש של האמה דוחה פקוח נפש של היחידים!** פקוח נפש של האמה, חזקה של האמה קודמים! פרוש הדבר: שמירת האמה על גבולותיה כלם, והגנה עליהם מיד צר – הלא הוא לפני הכל ומעל לכל. ומנין לנו? מכאן: **"וירשתה וישבתה בה!"** (דברים יז, יד). רצונך לומר – מלחמה? כן כן, מלחמה שהיא מצוה! המצוה הראשונה שנצטוונו בכניסתנו לארץ. ולא עוד - מוציא המלך למלחמה, ואינו צריך לשאל רשות מן הסנהדרין! אך - הלא זהו פקוח נפש! אפשר הדבר להרג! לא אחד ולא שנים - מאות רבות חלילה וחלילה! אמנם כן. הלא זה מזעזע, מצוה משנה - **שבעצמותה, ביסודה**, מונח פקוח נפש! הרינו מצוים, כל יחיד ויחיד היוצא למלחמה, **להכניס עצמנו למצב של סכנה ופקוח נפש!**

והלא כתוב: "ונשמרתם מאד לנפשותיכם?" "וחי בהם!" כן, כל זה נאמר ביחס ליחיד. אך ביחס לצבור, לאמה, זהו חשבון אחר לגמרי! מפני שאם נחיה או נמות בתור

יְחִידִים, הַכֹּל הוּא תְּלוּי - אִם נִחִיָּה בְּתוֹר אִמָּה! וְאִם נִחִיָּה
אוֹ נִמּוֹת בְּתוֹר אִמָּה - הַכֹּל הוּא תְּלוּי אִם נִחִיָּה בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל! וְלֹא סֶתֶם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, רַק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא
שְׁלֵנוּ לְגַמְרִי!

מִפְּנֵי שָׂאִין לָנוּ חַיִּים - לֹא הָיוּ וְלֹא יִהְיוּ עַד עוֹלָם - רַק
בְּתוֹר אִמָּה שְׁלֵמָה, חַיָּה וְקִיּוּמָה בְּאֶרֶץ, בְּמִדְיָנָה,
בְּרַבּוֹנוּתָהּ וּבְעֶצְמָאוּתָהּ הַגְּמוּרִים! זֶהוּ הָעֵקֶר, הַיִּסּוֹד,
וּמִמֶּנּוּ מִתְחִיל הַכֹּל. עַל כֵּן הוּא מַעַל לְכָל וְדוֹחָה אֶת הַכֹּל.
עַל כֵּן הִיא מִצּוֹה גְּדוּלָּה, שֶׁהִיא שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמִּצְווֹת
שֶׁבְּתוֹרָה! מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַתּוֹרָה כְּלָה - תְּלוּיָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל!
הָאֲרֶכְנוּ. סֵלְחוּ יְלָדִים יְקָרִים. שְׁקִשָּׁה לְקַצֵּר. וְכִיּוֹן
שֶׁלְמִדְנוּ הַיּוֹם בְּעֵינֵי כָּל-כָּךְ קִשָּׁה וּמַעֲט עֲצוּב, דִּי לָנוּ בְּכֹךְ
הַפֶּעַם, וּבְשָׁנָה הַבָּאָה, בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם, נִרְחִיב עוֹד.
שַׁבַּת שְׁלוֹם!